

Eerbetoon aan Lieke Sanders

‘Ik wil voorkomen dat kinderen in het ziekenhuis komen’

Ze is de eerste vrouwelijke kinderarts die de Gorterpenning in ontvangst mocht nemen. Lieke Sanders, hoogleraar en Chief Science Officer bij het RIVM, is tijdens het NVK Congres onderscheiden met de Gorterpenning 2021. Een prijs die de NVK iedere drie jaar uitreikt aan een kinderarts met een bijzondere staat van dienst. Een gesprek met haar.

TEKST: MICHEL VAN DIJK | FOTO'S: ANITA SEINEN

Passie en werkplezier, het zijn dé trefwoorden in haar carrière als kinderarts en onderzoeker. Want eigenlijk heeft Lieke Sanders in de 37 jaar dat ze nu kinderarts is, weinig stappen gezet alleen omdat die goed zouden zijn voor haar cv. ‘Ik heb altijd mijn passies gevolgd, me altijd laten leiden door gevoelens van: ja dit vind ik leuk, of vooral: ja dit vind ik belangrijk.’

Het klinkt bijna als een waarschuwing aan de jonge kinderartsen die ze als hoogleraar nog regelmatig spreekt en begeleidt. ‘Ik zie dat zij vaak de lat heel hoog leggen voor zichzelf, ze willen hun carrière bij wijze van spreken van jaar tot jaar plannen, en dan willen ze daarnaast ook nog een partner, kinderen, een druk sociaal leven, noem maar op. Dat kan, maar niet allemaal tegelijk.’

Dat zegt ze ook tegen jonge artsen: knoop in je oren dat er veel kan, maar geef jezelf de tijd. ‘Zo deed ik het zelf ook. Toen mijn dochters klein waren, werkte ik jarenlang drie dagen per week. Pas toen ze het huis uit gingen, werden dat er vijf. Je carrière gaat een tijdje wat langzamer, maar dat haal je weer in.’

Gepland of niet gepland, de staat van dienst van Sanders is indrukwekkend, of dat nu in de algemene kindergeneeskunde is, de immunologie of de publieke jeugdgezondheidszorg. Preventie vormt in al haar werkzaamheden dé rode draad. ‘Vermoedelijk is dat mijn voornaamste passie: ik wil voorkomen dat kinderen in het ziekenhuis komen.’

Een andere route

Vandaar dat Sanders haar gehele carrière al onderzoek doet naar de effectiviteit en inzetbaarheid van nieuwe vaccins voor kinderen. ‘Als jonge kinderarts raakte het me dat prachtig gezonde kinderen gesloopt konden worden door pneumokokken of een hersenvliesontsteking. Ik wist meteen: dat kan voorkomen worden. Preventie door vaccinatie, dat is sindsdien wat me drijft, tot vandaag aan toe.’

Nieuwe effectieve vaccins voor kinderen voor het voetlicht brengen, betekende ook haar kennismaking met het gezondheidszorgbeleid in Nederland. Want een nieuw pneumokokkenvaccin kan bewezen nog zo goed zijn, de opname ervan in het Rijksvaccinatieprogramma heeft pas kans van slagen als ook beleidsmakers – en uiteindelijk de minister van VWS – het omarmen. ‘Hoe je inzichten vanuit de klinische praktijk en het wetenschappelijk onderzoek op het bureau van de beleidsmakers krijgt, dat heb ik moeten leren. Maar ik heb er altijd in geïnvesteerd, want als kinderarts alleen lukt het me niet om kinderen buiten het ziekenhuis te houden. Ik heb daar beleid voor nodig.’

CV Lieke Sanders

Lieke Sanders is kinderarts en hoogleraar Immuundeficiëntie en Recidiverende Infecties bij kinderen in het WKZ/UMC Utrecht, Chief Science Officer bij het RIVM, en lid van de SAGE-werkgroep voor pneumokokkenvaccins bij de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO).

Preventie, voorkomen dat kinderen in het ziekenhuis komen, Sanders weet dat ze daarmee een ander pad heeft gekozen dan de gemiddelde kinderarts. 'Ik ben blij met de Gorterpenning, maar ook enorm verrast. Want ik heb mezelf als kinderarts vaak een beetje buitengaats gevoeld. Ik ging al snel ook met maatschappelijke thema's aan de slag, kwam in de Gezondheidsraad, de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO), en bij het RIVM. Dat is niet de standaardroute van de meeste kinderartsen.'

Maatschappelijk debat

Hoe buitengaats ook, Sanders zou graag zien dat meer kinderartsen zich met preventie zouden bezighouden. 'Dat is nog steeds een ondergeschoven kindje, ook in de opleiding tot arts. Dat is jammer, artsen hebben zich de cure en care in laten duwen, maar we mogen ons meer laten horen in het maatschappelijk debat. We weten uit onderzoek dat bijna 90 procent van de mensen de adviezen van artsen vertrouwt. We hebben gezegd, men luistert naar ons. Ik was daarom ook blij met de mediaoptredens van Károly Illy en Patricia Bruining over corona en vaccinatie. Mensen luisteren naar hen. Als een kinderarts aan de bel trekt en zegt: door fijnstof krijgen kinderen meer astmklachten, dan luistert men daarnaar.'

Maar kennis en wetenschap kunnen ook maatschappelijke weerstand oproepen. Dat heeft ze het afgelopen jaar van nabij meegemaakt bij het RIVM. Want sinds begin van dit jaar trekt Sanders samen met Jaap van Dissel en medisch

inhoudelijk manager Hans van Vliet, op in het coronavaccinatieprogramma. Veel belangrijke thema's uit haar loopbaan komen hier samen: de door haar gewenste driehoek tussen praktijk, onderzoek en beleid, en het belang van goede samenwerking met collega's, zowel binnen als buiten het RIVM.

'Preventie is nog steeds een ondergeschoven kindje, ook in de opleiding tot arts'

Want dat heeft Sanders ook geleerd: je kunt het niet alleen. 'Alleen samen kom je verder, dat is altijd mijn leidraad geweest. Of het nu gaat om klinische praktijk, wetenschappelijk onderzoek of beleid, het lukt alleen als je het samen doet, elkaar de ruimte geeft, vertrouwen hebt in elkaar. En ja, dan bedoel ik ook: samen met de patiënt en de ouders. Want alles wat we doen, doen we uiteindelijk voor hen. Zodat we blij gezonde kinderen ver van het ziekenhuis kunnen houden.' ●